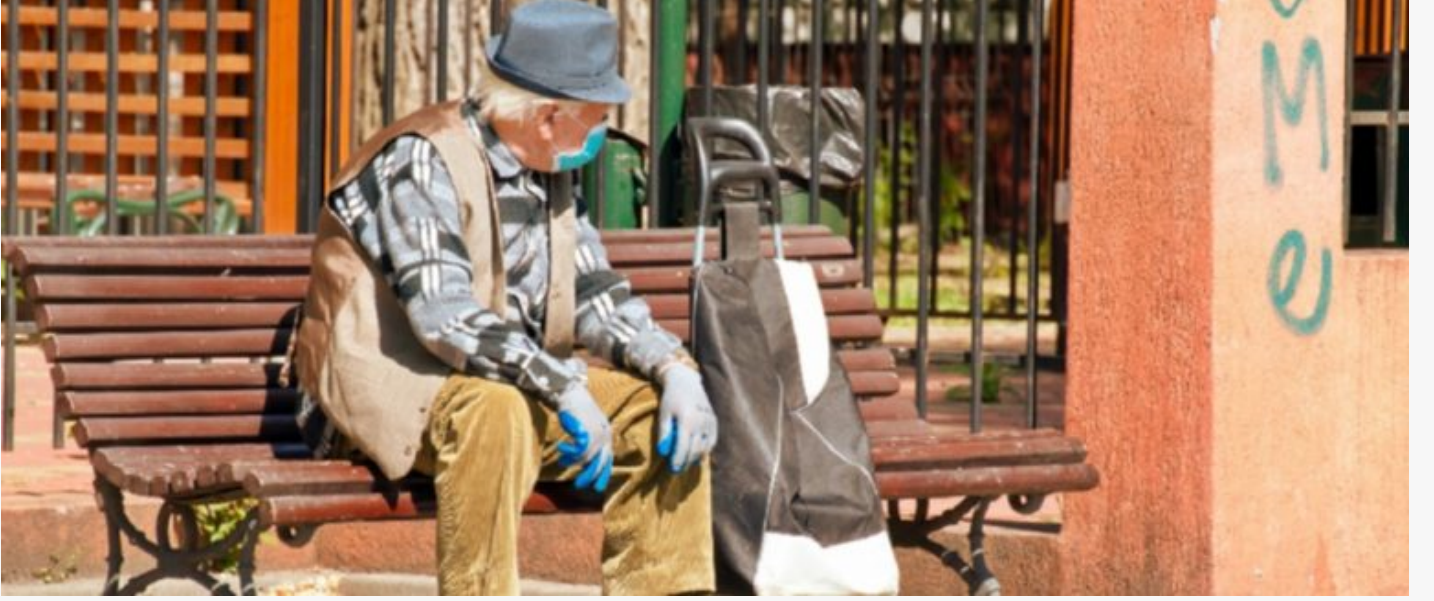

Yüz yıl önceki İspanyol Hastalığı

Bugün dünyayı çepeçevre saran ve milyonlarca insanın hayatını tehdit eden ölümcül Koronavirüsü salgını felâkete benzer bir hadise, bundan yüz sene önce de yaşandı.

1918-20 yıllarında 50 ile 100 milyon insanın hayatına mal olan bu dehşetli salgının o zamanki ismi "İspanyol Hastalığı" idi. Aynı hastalığın, ayrıca "Kuş Gribi, İspanyol Gribi-Nezlesi" şeklinde de bazı kayıtlara geçirilmiş olduğunu görmekteyiz.

Bir asır sonra, adeta tarih tekerrür etmiş gibi garip bir durumla karşı karşıya gelmiş bulunuyoruz.

O zamanki hastalığın kaynak merkezi, yani çıkış noktası İspanya değildi. Fakat, ilk olarak orada çok şiddetli bir salgın halini aldığı tesbit edildiği için, bütün dünyada İspanyol Hastalığı ismiyle anılır oldu.

Ayrıca, bu hastalıktan dolayı İspanya'da hemen her aileden bir veya birkaç kişinin öldüğüne dair bilgiler var.

Tabii, sadece İspanya'da değil, dünyanın hemen her tarafında büyük çapta ölüm vak'aları yaşandı. Ölenlerin çoğunluğunu ise genç nüfus teşkil ediyordu. Şimdikininkine tersine, ölüm riski altında olanlar 20-40 yaş grubunda olanlardı. Bunun sebebi olarak da, harp cephesine gidenlerin bu hastalığa daha çok yakalanmasından dolayı, kullanılan silâhların aynı zamanda zehir kusması şeklinde ifade ediliyordu.

Çocukları ve yaşlıları fazla etkilemediği görülen bu hastalığa yakalanan gençlerin çoğu bir-iki gün gibi çok kısa bir süre içinde ölüyorlardı.

Bu durumda tıp âciz kalmış ve neredeyse o günkü dünya nüfusunun yüzde 15'i kırılıp gitmişti.

İspanyol Hastalığının belirtileri şöyle idi: Ani başlayan bir halsizlik, ciddî kas ağrısı; aynı zamanda baş, sırt ve eklem ağrısı şeklindeydi. Ateş âniden yükseliyor ve akciğerler iflâs ederek, nefes darlığı had safhaya çıkıyordu. Tabii, o günkü şartlarda solunum cihazları da bulunmadığı için, şiddetlenen hastalıktan kurtulabilen çok az idi.

Haliyle, tıp dünyası bu durum karşısında adeta şoke olmuş ve çaresizlik içinde çırpınıyordu.

Bazı tarihçi ve araştırmacılara göre, göre dört-beş yıl süren Dünya Savaşı'nın sona ermesinde, bu hastalık mühim bir sebep teşkil etmiştir.

Son olarak, o günleri yaşayan ve kendisi de harp cephesinde bulunan Üstad Bediüzzaman'dan aynı konuyla dolaylı bağlantılı bir-iki sözünü naklederek bitirelim.

Aynı tarihlerde (1920?) telif etmiş olduğu Sünûhât isimli eserinde Őu ifadeyi kullanıyor: “İstanbul siyaseti, İspanyol hastalığı gibi bir hastalıktır. Fikri hezeyanlaştırır.” Devamında ise, bu siyasî hastalığın kaynağına dair Őunları söyler: “Biz müteharrik-i bizzât değiliz. Bilvasıta müteharrikiz. Avrupa üflüyor, biz burada oynuyoruz.”

Bediüzzaman Hazretleri, İstanbul’a gelmeden evvel ve geldikten sonra, bilhassa İstanbul’daki kronik hastalığa dair, görmüş olduğu manzara karşısındaki görüş ve kanaatini de Őu sözlerle ifade eder: “Evvel (1908’den evvel) Şark’ta fenalığın sebebi, Şark’ın uzvu hastalanmış zannediyordum. Vaktâ ki, hasta olan İstanbul’u gördüm, nabzını tuttum, teşrih ettim (açıp baktım). Anladım ki, kalbindeki hastalıktır, her tarafa sirayet eder. Tedâvisine çalıştım; bir divânelikle taltif edildim.” (Divân-ı Hab-i Örfi: 78)